

hagyó irodalomelemző tanulmánykötet, amely a szűk szakma érdeklődésén túl szélesebb olvasóközönység figyelmére is számot tarthat.

KÁNTÁS BALÁZS

(*Napkút Kiadó, Budapest, 2010,*
152 oldal, 1490 Ft)

R. VÁRKONYI ÁGNES: *Európa Zrínyije*

„Zrínyi az, akire a Gondviselés Európa sorsát bízta! [...] sikerén vagy kudarcán áll vagy bukik a nyugati világ.” Ezeket a sorokat az 1664-ben megjelent *The Conduct and Character of Count Nicholas Serini* című kötet ajánlójában olvashatjuk. A könyv gróf Apponyi Sándor nevezetes hungarica-gyűjteményének volt tagja. Apponyi főművének negyedik, utolsó kötete a rendkívüli gyűjtő halála után két esztendővel, 1927-ben jelent meg; ebben részletesen bemutatta a Zrínyiről szóló munkát. Azzal valószínűleg az olvasó is tisztában van, hogy sem a kora újkorban, sem az újkorban nem volt több olyan magyar személyiség, akit így jellemeztek volna Európában.

A közelmúltban megjelent *Európa Zrínyije* című kötet R. Vár-

konyi Ágnes professzor asszony-nak az elmúlt évtizedekben megjelent tanulmányait tartalmazza aktualizálva és keretbe szerkesztve, melyek a bán életével, munkásságával, kapcsolatrendszerével foglalkoznak.

A szerző az előszóban arról ír, a történettudománynak ma már megvannak a módszerei, hogy a hallgatag tárgyak üzenetét felfogja. Ha egyáltalán vannak tárgyak. Ez a csáktornyai kastély történetét ismerve nem meglepő észrevétel. E sorok írója néhány momentummal kiegészítené a szerző megállapítását. Mint tudjuk, a báni udvart nem kímélték a történelem viharai; R. Várkonyi megemlíti a csodával határos módon fennmaradt könyvtárat és Zrínyi óráját is. A töredékesen megmaradt Zrínyi-könyv-

tárat egyébként a fiatal pap-történész, Szluha László a Daun család bitovi kastélyában találta meg 1873-ban. A könyvtár akkori tudományos feldolgozását megakadályozta Szluha korai halála. Később a Zrínyi-hagyatékot egy magyar

antikvárius vásárolta meg, aki – mivel nem volt olyan érdeklődő magyarországi közgyűjtemény, amely megvette volna – egyben eladta a horvát kormány-nak. Így került a könyvtár Zágrábba, ahol ma is található.

A három részre osztott tanulmánykötet első nagyobb egysége a kora újkor politikai kultúráját általánosan meghatározó tényezőkkel, a fiatal Zrínyi politikai beavatásával, programjának instruáló körülményeivel foglalkozik.

A kötet gerincét alkotó második, egyben legterjedelmesebb részben található írások közös témája Zrínyi Miklós politikai programjának alakulása a tézisek felvázolásától a cselekvésig és a kudarcok, nehézségek árán is elért eredményekig. A szerző több írásában is részletesen foglalkozik az eddig kevés figyelemre méltatott Horvátországgal, illetve a Dráva-hidat felégető haditett sikerével.

A harmadik részben a vasvári béke után Zrínyinek és környezetének a változásokhoz alkalmazkodó politikájával kapcsolatos tanulmányokat találjuk. Ezekben többek között a közép-európai országokkal kötendő konföderációról és a *Nádori emlékiratról* is olvashatunk. Utóbbival többször is találkozunk a könyvet forgatva. Egyedüli ismert szövegét a Századok 1868-as évfolyamában jelentette meg Thaly Kálmán. Hiányzik az eredeti kézirat, és nem találjuk példányát a címzett-nél, II. Rákóczi Györgynél sem. R. Várkonyi diplomatikusan nem foglal állást a mű eredetiségével kapcsolatban, de megjegyzi, hogy sem Kulcsár Péter, sem a fiatal történész, Kármán Gábor nem te-

kinti autentikus, eredeti forrásnak. Ami, ha ismerjük Thaly Kálmán munkásságát, nem is meglepő.

Zrínyiről mint kivételes személyiségről számos könyv született. A hosszú sorból mégis kiemelkedik az *Európa Zrínyije*. Ahogyan azt a szerző az előszóban is megjegyzi, írásaiban mindig az a szándék vezérelte, hogy beszéljenek helyette a tények és a dokumentumok. Ez lehetne egyfajta intelem is az őt követő újabb és újabb generációk számára. Az a történész, aki elfogadja hitvallását, azt teszi, amit tenni kell: dolgozni a közös célért, megismerni és megismertetni a történelmet. R. Várkonyi Ágnes ars poeticája figyelmeztetés lehet azon „szakmabeliek” számára, akik a jelenben munkálkodva átírják a múltat.

TULOK PÉTER

(*Argumentum Kiadó, Budapest, 2010, 422 oldal, 3600 Ft*)

ABLONCZY BALÁZS: *Trianon-legendák*

A Teleki Pálról írott monográfia óta méltán ismert és elismert szerző új könyvében a trianoni békeszerződés megszületésével kapcsolatos legendák összegyűjtésére és bemutatására vállalkozott.

A zavarbajtően nagy betűmérettel és sortávval szedett, a borí-